

Politický analytik Chmelár: Nie je to boj o Ukrajinu, ale o nový svetový poriadok

- CZ24 News | 12. dubna 2023

SVET: Publicista, politický analytik a vysokoškolský pedagóg Eduard Chmelár v súvislosti s 60. výročím encykliky Pacem in terris píše o významných zmenách svetového poriadku, ku ktorým objektívne dochádza nielen vo vzťahu ku konfliktu na Ukrajine.

Tohtoročná Veľká noc bola najkrvavejšia za posledné roky. Nie však ani tak pre zavádzajúcu správu západných médií, že Rusko sa vraj neštitilo útočiť na Ukrajinu ani cez veľkonočné sviatky – polovzdelaní propagandisti zabudli dodať, že pravoslávni Rusi a Ukrajinci uplynulý víkend Veľkú noc nemali. Ak sa niečo z tejto oblasti vzťahovalo na nerešpektovanie duchovnej tradície a náboženskej slobody, tak to bolo uvrhnutie metropolitu Pavla, ukrajinského pravoslávneho biskupa a hlavného mnícha historického kyjevského kláštora Pečerská larva, do domáceho väzenia, vrátane potupného nasadenia monitorovacieho náramku na nohu. Hoci má Ukrajinská pravoslávna cirkev (UPC) väzby na Rusko, po invázii vojnu odsúdila a dištancovala sa od Putinovho režimu. Napriek tomu poradca ukrajinského prezidenta Michail Podoljak vyhlásil, že na Ukrajine bude existovať iba jedno pravoslávne vyznanie a UPC stratí všetky možnosti ovplyvňovať duchovný svet Ukrajiny. To, že ide o porušenie princípov Charty OSN, ale aj samotnej ukrajinskej ústavy, naše médiá ani kaviarenských ochrancov ľudských práv zjavne nezaujíma. Napokon, pravda tu už dlho zjavne nikoho nezaujíma, lebo namiesto jej ochrany sa Európska únia po vzore kyjevského režimu usiluje umlčať všetky informačné zdroje, ktoré nezodpovedajú vymyslenému príbehu o povahe vojny na Ukrajine.

Násilie však prepuklo v samotnom srdci monoteistických náboženstiev. Jeho príčiny naše médiá tradične dezinterpretovali. Nebolo to iba tak, že moslimskí militanti narušili útokmi židovský sviatok Pesach. Bolo to, ako obyčajne, trochu zložitejšie. Najprv bol útok izraelskej polície na najväčšiu jeruzalemskú mešitu al-Aksá, tretie najposvätniešie miesto islamu, počas modlitieb posvätného mesiaca Ramadán. Následné medializované nálety libanonských síl na Izrael boli reakciou na toto znesvätenie. A na to odpovedal Izrael útokmi nielen na Libanon, ale aj na palestínsku Gazu. Táto nekonečná reťaz násilia nemá jednoznačného vinníka, ale má hlavnú príčinu: je ňou izraelský apartheid a útlak palestínskeho ľudu. Kým sa toto neskončí, nikto nebude v bezpečí a svet by už konečne mal prestať moralizovať a túto tvrdú realitu ako východisko prijať.

Vojna v Jemene sa končí - sľub amerického prezidenta splnil čínsky

V juhozápadnej Ázii však ešte zostaneme, lebo práve tam sa v týchto týždňoch dejú prevratné veci. Všetko nasvedčuje tomu, že jedna z najväčších humanitárnych katastrof v tomto storočí, vojna v Jemene, sa chýli ku koncu.

Ak by som chcel byť sarkastický, povedal by som to tak, že kým americký prezident Joe Biden na začiatku svojho mandátu sľúbil, že ukončí jemenskú apokalypsu, dva roky po jeho vyhlásení čínsky prezident Si Ťin-pching jeho sľub splnil... Ako sa to podarilo? Paradoxne práve vďaka absencii americkej diplomacie. Pripravovaná jemenská dohoda o trvalom prímerí je bezpochyby výsledkom historickej mierovej zmluvy medzi Iránom a Saudskou Arábiou, ktorú sprostredkovala Čína. Pre USA je to strašná potupa. Počas desaťročí zmilitarizovanej americkej zahraničnej politiky nebol Washington schopný ponúknuť nič iné ako obchod so zbraňami, dokonca ani len slabé bezpečnostné záruky, vôbec nič, a k mierovým iniciatívam sa staval tak nepriateľsky, že dokázal nemožné: aby svet

vnímal už aj kroky Saudskej Arábie ako rozumnejšie než jeho samotné. Práve to umožnilo Číne ponúknuť regiónu úlohu mierotvorcu. Peking dokonca sprostredkoval aj dvojhodinové stretnutie šéfky francúzskej diplomacie s jej iránskym kolegom počas nedávneho summitu Si Ťin-pchinga s Emmanuelom Macronom.

Čínska diplomacia so svojím premysleným programom dokázala presvedčiť Saudskú Arábiu, aby prestala podporovať jemenských militantov – tých militantov, ktorých západné médiá v zhode s americkou propagandou ľživo nazývali „jemenskou vládou“. V skutočnosti to bola samozvaná skupina vyhnančov sídliačich v hoteloch saudskoarabského Rijádu, ktorá fakticky nevládla a jej legitimita sa končila za dverami hotelových izieb. Svedčí o tom aj potupný koniec jej „moci“: úradníci saudskoarabského kráľa jednoducho informovali „Prezidentskú radu legitímnej vlády Jemenu“ o svojom rozhodnutí natrvalo ukončiť vojnu. Takto hanebne sa končí krvavá epizóda jednej junty, ku ktorej sa dnes hlásia už iba Spojené štáty. A ak si chcú zachovať posledné zvyšky dôstojnosti, je najvyšší čas, aby Američania s plnou vážnosťou podporili pripravované rokovania a podieľali sa na finančnom odškodnení trpiaceho jemenského ľudu. Keď nepochopia, čo sa stalo a odmietnu nové regionálne rozdelenie moci, stratia nielen svoje ekonomické a bezpečnostné pozície, ale aj zvyšky medzinárodnej reputácie. Napokon, vzťah k samotným húsijským povstalcem, proti ktorým viedla Saudská Arábia za výdatnej pomoci USA a západných spojencov ničivú vojnu, sa za posledné dva roky výrazne zmenil. Donald Trump (ktorý je v niektorých našich kruhoch nepatrične idealizovaný) vyhlásil Húsiov za teroristickú organizáciu, čo zmenil až Joe Biden. Ešte pred rokom Saudská Arábia popravila 81 väzňov (bola to najmasovejšia poprava v moderných dejinách), medzi ktorými boli aj podporovatelia jemenských Húsiov. Hoci húsijskí rebeli začínali s učením o náboženskej tolerancii a neskôr sa pod vplyvom Arabskej jari výrazne zradikalizovali, hoci ich čoraz výraznejšie formuje nielen antiimperializmus, ale aj islamský fundamentalizmus, je nemorálne, aby Spojené štáty kvôli svojim hegemonistickým záujmom dotlačili desiatky miliónov Jemenčanov na pokraj hladomoru. Saudovia to už pochopili, musia to pochopiť aj Američania.

Geopolitická porážka USA v juhovýchodnej Ázii

Spojené štáty však neprehrávajú len na tomto fronte. Naše zaujaté a skorumpované médiá si to zatiaľ nevšimli, ale väčšina krajín Blízkeho východu už čulo komunikuje so Sýriou. Robia tak aj najväčší hráči v oblasti – Turecko, Saudská Arábia a Irán – ktorí pochopili, že sankcie ako obyčajne zlyhali. Vojna a pokusy o krvavé zvrhnutie režimu spustošili celý región, vyhnaní milióny utečencov a vystavili obyvateľov drancovaniu Islamského štátu. Ak by sa v tejto situácii Spojené štáty pokúsili zastaviť normalizáciu vzťahov so Sýriou, bola by to vopred prehraná bitka. Rusko vedie mierové rokovania medzi Ankarou a Damaškom a vplyv Číny v regióne tak prudko rastie, že na Západe ešte stále nepochopili, ako revolučne sa menia pravidlá hry v medzinárodných vzťahoch (snáď s výnimkou Emmanuela Macrona, no aj ten dezinterpretuje výsledky rokovaní v Pekingu vo svoj prospech). Washington už späť svoju úlohu lídra v regionálnej diplomacii nezíska, ešte stále sa však môže vrátiť do pozície významného hráča, ak správne prečíta situáciu a vzdá sa svojich hegemonistických nárokov.

Niž už nebude ako predtým. Regionálne mocnosti pochopili nielen to, že sankcie nefungujú, ale aj to, že Asad občiansku vojnu prežije. Jeho režim doterajšia medzinárodná stratégia nijako nezmenila a najviac poškodila samotných Sýrčanov, o ktorých Západ tak falošne tvrdí, že ich bráni. Dnes žiadna z krajín v oblasti nechce, aby okupačné americké jednotky v Sýrii zostali. Nechce to ani Irak, ani Turecko, ani Saudská Arábia, teda ani spojenci USA. Americká výhovorka, že tam musia ostať, aby bojovali proti ISIS, stojí na vode. V boji proti Islamskému štátu sú čoraz efektívnejšie nielen iracké ozbrojené sily, ale aj samotná sýrska armáda. Ak ISIS v Sýrii stále prežíva, tak je to aj (a možno predovšetkým) preto, lebo krajina je vďaka intervencii zahraničných síl rozdelená do troch zón, ktoré vedú medzi sebou vojnu. Samozrejme, že Asadov režim sa bude aj naďalej opierať o spojenectvo s Iránom, lebo ten ho počas občianskej vojny zachránil, ale to je už cena geopolitickej porážky, ktorú

musí Západ prijať. Na odchod Američanov najviac doplatia dva milióny sýrskych Kurdiv, ktorí sa opierali o ich podporu. Ale aj táto situácia sa dá vyriešiť pragmaticky. Ak Spojené štáty podporia dohodu medzi Sýriou a Kurdmi, ktorej výsledkom bude zachovanie kurdskej autonómie a potvrdenie sýrskej suverenity, spokojní môžu byť pri troche dobrej vôle všetci – aj Turecko, ktoré už nebude mať dôvod obviňovať USA z podpory kurdskeho separatizmu.

Budeme sa musieť naučiť uvažovať o Číne inak ako eurocentristickou optikou

Meniace sa mocenské pomery v Ázii sú veľmi dôležitou témou, ku ktorej sa budem vracieť častejšie, ja ju však v tomto čase nespomínam náhodou. Americké zahraničnopolitické elity si od nadchádzajúcich mierových rozhovorov v Jemene sľubujú, že saudskoarabskí vyjednávači vyvinú tlak na Húsirov, aby sa vzdali kontroly nad časťou územia, ktoré obsadili... Nebolo by na tom nič zvláštne, keby práve túto stratégiu na Ukrajine tak fanaticky neodmietali. Je to odkaz, že ak sa chceme pohnúť k mieru, žiadna téma nesmie byť vopred tabuizovaná. Takto diplomacia nefunguje a oni to veľmi dobre vedia. Emmanuel Macron po stretnutí so Si Ťin-pchingom síce pochopil, že Európa sa musí vymaniť zo závislosti na USA, ale v jednom bode výsledky summitu dezinterpretoval, keď vyhlásil, že Čína si vraj uvedomuje, že v konflikte na Ukrajine nenastal čas na diplomatické rokovania.

Nič také čínsky prezident nepovedal. Naopak, zdôraznil, že vojnu na Ukrajine ukončí len politická dohoda. My sa budeme musieť naučiť uvažovať o Číne inak ako eurocentristickou optikou. Peking sa neusiluje o prerozdelenie sfér vplyvu ako to robí napríklad Rusko. Neuzatvára s Moskvou žiadny pevný vojenský alebo politický blok. Jej filozofiou je spolupráca založená na vzájomnom rešpekte záujmov. Je to nový prístup v medzinárodných vzťahoch, ktorému paranoidný Západ so svojou bohatou koloniálnou a výbojnou minulosťou nerozumie. Čínskej mentalite je hegemonistická politika cudzia. To neznamena, že by Číňania nikdy nevedli vojny, ale skôr v rámci udržania integrity svojho sveta ako dobývania cudzích území. Moskva to využíva vo svoj prospech. Keď ruský minister zahraničných vecí Sergej Lavrov v piatok vyhlásil, že Moskva bude súhlasiť s mierovými rokovaniami o ukrajinskom konflikte len na základe zohľadnenia ruských záujmov, hovoril inými slovami to, čo Peking. Teda, že sa tu už nehrá o nejakú krajinu, ale o nový svetový poriadok, keďže ten starý nefunguje (rozbili ho svojimi imperiálnymi vojnami už Spojené štáty a dorazilo ho Rusko) a väčšina sveta nie je ochotná podriaďiť sa „medzinárodným vzťahom založeným na pravidlách“ diktovaných USA. Znepokojujúcou otázkou už iba je, či sa táto epochálna zmena zaobíde bez globálneho konfliktu...

60. výročie Pacem in terris: Skutočný mier sa nemôže zrodiť zo strachu

Nemuselo by to tak byť, keby sa Európa vrátila k svojim najušľachtilejším tradíciám. Presne pred 60 rokmi, 11. apríla 1963, vydal pápež Ján XXIII. jeden z najdôležitejších dokumentov v dejinách katolíckej cirkvi, encykliku Pacem in terris, o mieri medzi všetkými národmi na Zemi. Požadovala nový svetový poriadok, obnovenie spoločenských vzťahov na základe pravdy, spravodlivosti, lásky a slobody. Požadovala radikálnu zmenu podmienok, na ktorých je budovaný mier, teda vzájomnú dôveru, namiesto doterajšej snahy o rovnováhu síl. Zníženie zbrojenia a zákaz jadrových zbraní sa dá dosiahnuť len „integrálnym odzbrojením mysli“, teda iba tak, keď sa svorne a úprimne pričínime o to, aby sa naše srdcia zbavili vojnovnej psychózy. Po šiestich desaťročiach sa k týmto myšlienkam svojho predchodcu prihlásil pápež František, ktorý vo veľkonočnom posolstve zvolal, že integrálne odzbrojenie nie je utópia, že práve z encykliky Jána XXIII. je dobré čerpať odvahu povedať jasné NIE zbrojeniu a násiliu, pretože „skutočný mier sa nemôže zrodiť zo strachu“.

Porovnajte si to s tým, čo hlásajú naši politici na čele s prezidentkou, premiérom a členmi vlády. Porovnajte si to s predstaviteľmi prepytujem mierového projektu Európskej únie, nositeľky Nobelovej ceny za mier (sic!), ktorá dnes nepredkladá žiadne mierové návrhy, ale háda sa o to, komu pripadne zbrojársky biznis, či má muníciu pre Ukrajinu vyrábať únia s Nórskom alebo len samotná EÚ...

Potom pochopíte, prečo dnes na čele mierotvorcov sveta nie je Európa, ale Čína, a prečo militaristi musia viesť studenú vojnu už nielen proti Moskve, ale aj proti Peking, hoci čínsky drak nás nijako neohrozuje. Preto, ak vo vás zostalo ešte niečo z veľkonočného pokoja, zamyslite sa nad tým, prečo máme vo svete čoraz menej priateľov, prečo rozširujeme okruh svojich nepriateľov a prečo to považujeme za normálne a dokonca cnostné... Lebo toto nikto, kto verí v humanistické tradície ľudstva, za normálne a udržateľné považovať nemôže. A ak sa včas nespamätáme, tento zápas o novú podobu sveta nielen prehráme, ale navyše upadneme do bezvýznamnosti ešte horšej ako pred tisíc rokmi, keď bola Európa iba slepým črevom Ázie...

[ZDROJ](#)